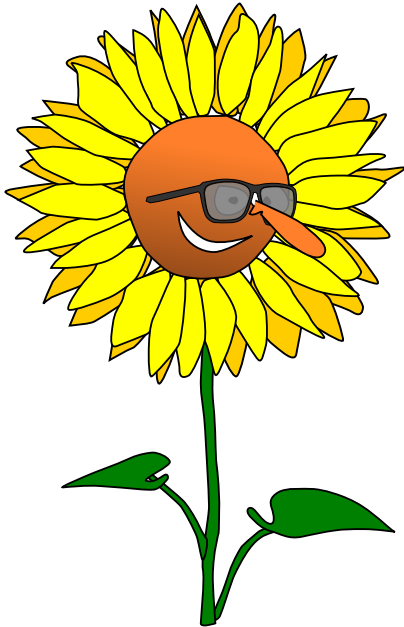

Zonnebloem

De zonnebloem komt oorspronkelijk uit Noord Amerika en werd 5000 jaar lang gekweekt en veredelt door de inheemse bevolking van Noord Amerika tot in Mexico. De zonnebloem werd niet alleen gegeten (zaden en olie) maar ook gekweekt voor zijn vezels, kleurstof en medicinale eigenschappen. De Spanjaarden brachten de zaden rond 1530 mee naar Europa na de ontdekking van de Nieuwe Wereld. Toch heeft het even geduurd voordat de zonnebloem gebruikt werd. Eerst in Rusland vanaf de 18de eeuw en pas vanaf de 19de eeuw in de rest van Europa.

De plant staat symbool voor het leven, de zon en goden en heeft tal van artiesten geïnspireerd.

IDENTITEITSKAART

KENMERKEN

WETENSCHAPPELIJKE NAAM, FAMILIE
Helianthus annuus, Compositenfamilie*
(Asteraceae)

EENJARIGE PLANT*

POSITIEVE ASSOCIATIE
Komkommer, meloen

NEGATIEVE ASSOCIATIE
Aardappelen

ZAADTEELT
Kruisbestuiving*, oogst van de zaden is gemakkelijk maar kruisbestuiving* tussen verschillende variëteiten is mogelijk

TEELTDUUR
Lange cyclus (7 maand) van april tot oktober

ANDERE
Drachtplant
Trekt vogels aan
Geneeskrachtig

NODEN

BODEM
De plant vraagt een goed en diep bewerkte bodem

De wortels kunnen niet tegen aangedrukte aarde of stagnerend water

WATER
Geef voldoende water tijdens droogteperiodes
Let op voor te veel water want dit kan schimmelziektes veroorzaken

STANDPLAATS
Zeer zonnig

WARMTE
Grote variëteiten hebben een steun nodig

De betekenis van de woorden met een asterisk vind je in onze Woordenschatlijst, rubriek «Downloadbaar materiaal - Moestuin voor scholen».

1. TEELTTECHNIKEN

ZAAIEN

- In volle grond vanaf april en mei, in warme grond (8 à 10 °C).
- Bewerk de grond voldoende diep.
- Begiet.
- Zaai 3 à 5 cm diep, één zaad om de 10 cm, rijen 60 cm uit elkaar. Je kan ook in groepjes zaaien van 3 à 4 zaden, telkens 40 cm uit elkaar.
- Bedek met aarde.

Je kan de zonnebloemen ook voorzaaien in pot en daarna buiten uitplanten. De zonnebloem wordt echter niet graag verplant.

OPVOLGING TEELT

Dun uit* tot één plant om de 40 cm. **Begiet** tijdens droogteperiodes, zeker tijdens de bloei want een watertekort zorgt voor een lager rendement. Dit gezegd zijnde kunnen zonnebloemen wel tegen een beetje droogte. Een te natte grond kan dan weer voor schimmelziektes zorgen.

In het begin groeit de plant langzaam, **wied** waar nodig zodat (on)kruid de jonge plantjes niet overgroeien.

Indien je grote variëteiten teelt met grote bloemen of wanneer je moestuin blootgesteld is aan wind, is het belangrijk om een **steun** te voorzien zodat de planten niet afbreken of omwaaien. Jonge planten kan je aanaarden*.

OOGST

Rond september wanneer de bloemen met hun hoofd naar beneden knikken en de stengel verdroogd en de zaden bruin verkleuren. Snij de volledige bloem af en laat enkele dagen drogen. Door hard over de bloem te wrijven, komen de zaden los.

2. ZIEKTEN EN PLAGEN

Slakken houden van de jonge plantjes.

Schimmelziektes (meeldauw, sclerotienrot,...): vermijd stagnerend water en water op de bladeren door ze voldoende uit elkaar te planten.

Bladluizen op de jonge plantjes: in een biodiversiteitsrijke moestuin rekenen lieveheersbeestjes, gaasvliegen en hun larven hiermee af.

3. KEUZE VAN DE VARIËTEITEN

Er is een grote keuze aan variëteiten. Kies in functie van de hoogte van de plant, de diameter van de bloemen, het aantal bloemen per plant, kleur... Indien je graag zaden oogst, kies dan voor variëteiten met grote zaden. Kies voor zaden van lokale kwekers en voor variëteiten die aangepast zijn aan ons klimaat.

4. TIPS EN TRUCS

Zonnebloemen bloeien van juli tot oktober. Door in april te zaaien zorg je er voor dat de plant zijn cyclus kan voltooien maar dan mis je natuurlijk zijn bloei die in de zomervakantie valt. Zaai daarom ook enkele zonnebloemen eind mei.

WAAROM WIL JE DEZE PLANT IN JOUW SCHOOLMOESTUIN ?

VOOR DE LES «PLASTISCHE OPVOEDING»

Zonnebloemen hebben tal van artiesten geïnspireerd, denk maar aan Vincent van Gogh met «Zonnebloemen», Antoon Van Dyck met «Zelfportret met een zonnebloem», Claude Monet met «Stilleven met zonnebloemen», Gustav Klimt met «De zonnebloem» en «Boerentuin met zonnebloem», Egon Schiele met «Zonnebloem» en vele anderen.

Op de website van [het Van Gogh museum](#) vind je een lesactiviteit en een kleurplaat van zijn schilderij «Zonnebloemen».

VOOR DE LES «WISKUNDE»

Als je naar de binnenkant van een zonnebloem kijkt, kan je spiralen zien die in twee verschillende richtingen lopen.

Daarbij is het aantal bochten in de twee richtingen verschillend. Tel maar even na. Het aantal bochten is ofwel 21 en 34, ofwel 34 en 55, ofwel 55 en 89, ofwel 89 en 144. Is dit toeval? Nee, deze getallen vinden we terug in de rij van Fibonacci die verband houdt met de gulden snede. Deze reeks vinden we niet overal in de natuur terug maar bij de Zonnebloem wel, het heeft iets te maken met een efficiënte groei van de plant. Te moeilijk? Vergelijk jouw grootte met die van de plant of volg de groei van de zonnebloem van week tot week op en hou de informatie bij in een grafiek.

VOOR DE LES «TIJD EN RUIMTE»

Je hebt misschien al gehoord dat de zonnebloem met de zon meedraait? Dit klopt niet helemaal.

Bij de volgroeide plant is de bloem onbeweeglijk en staat deze richting het oosten. Tijdens de groei van de plant lijkt de bloem de zon wel te volgen. Dit komt door de afwisselende stengelgroei. Overdag groeit het oostelijke deel sneller terwijl 's nachts het westelijke deel sneller groeit. Door dit zon zoekende gedrag kan de plant veel sneller groeien. Bloemen kunnen nog een andere relatie hebben met de zon. Sommige bloemen openen en sluiten zich op zeer specifieke tijdstippen. Het is mogelijk om op basis hiervan een bloemenklok samen te stellen. Anderzijds zijn er ook bloemen die zich sluiten wanneer er regen op komt is en zo kunnen ze helpen om het weer te voorspellen.

VOOR DE BIJEN EN DE VOGELS

De zonnebloem is een drachtplant. Doordat hij laat bloeit, is hij een belangrijke voedselbron voor veel bestuivers. Later trekken de zaden heel wat vogels aan.

Mooie natuurobservaties met de leerlingen gegarandeerd!

VOOR ZIJN BLOEM

Wat op het eerste zicht als één grote bloem lijkt, is in werkelijkheid een verzameling van kleine bloemetjes.

Deze bloeiwijze wordt een bloemhoofd* genoemd. De bloemen aan de buitenkant zijn de lintbloemen. Het zijn vrouwelijke bloemen met één groot kroonblad. Aan de binnenkant zitten de buisbloemen. Deze bloemen zijn zowel mannelijk als vrouwelijk en zullen wanneer bevrucht een zaad vormen. Als je goed kijkt dan zie je dat de buisbloemen 5 kleine kroonblaadjes hebben. Door de grootte van de zonnebloem kan je deze bloeiwijze goed bestuderen en beter begrijpen hoe andere bloemen met dezelfde bloeiwijze zijn opgebouwd. Denk maar aan de paardenbloem, madeliefje, sla,...

VOOR ZIJN ZADEN

Gegrild en gezouten zijn ze een lekker tussendoortje.

Als je ze niet opeet, kan je ze volgend jaar terug zaaien. Of je kan proberen er zonnebloemolie van te maken door de zaden te mixen en te filteren.

